

Warszawa, 17.11.2017 r.

Komunikat FOR 21/2017: PiS zadłuża Polskę najszybciej w UE

Dwa lata rządu Prawa i Sprawiedliwości to bezprecedensowy atak na polskie instytucje państwa prawa. W sferze gospodarczej natomiast rząd postępuje tak, aby rosło to, co powinno spadać – dług publiczny, a spadało to, co powinno rosnąć – siła sektora prywatnego. Wszystko to sprawia, że Polska znalazła się na niebezpiecznym zakręcie swojej historii, a perspektywy gospodarcze naszego kraju zaczynają rysować się w ciemnych barwach, zwłaszcza w przypadku pogorszenia światowej koniunktury. W wyniku realizowanego na wszystkich frontach psucia – w tym instytucji państwa prawa i sektora prywatnego – słabną perspektywy gospodarcze naszego kraju, a w konsekwencji też jego autorytet na Zachodzie i na Wschodzie.

Bolączką naszego kraju, zagrażającą długofalowemu wzrostowi gospodarczemu, jest niska stopa inwestycji. Na wielkość inwestycji znaczący wpływ ma – obok czynników typowo ekonomicznych – jakość i niezależność systemu sądownictwa. Kiedy system ten zaczyna być zależny od władzy wykonawczej, rośnie niepewność polityczna, wyjątkowo szkodliwa dla jakości i poziomu inwestycji. Tymczasem rząd PiS przeprowadził w ostatnich dwóch latach bezprecedensowy atak na mający ogromne znaczenie dla stabilności ustrojowej Trybunał Konstytucyjny, a później na rozstrzygające w naszych codziennych sprawach sądy powszechne.

Atak na niezależność sądownictwa

Rząd PiS, mimo braku wymaganej większości konstytucyjnej, dokonał faktycznej zmiany ustrojowej, naruszając przy tym zasadę trójpodziału władzy. Nieuznanie wyboru sędziów powołanych przez Sejm poprzedniej kadencji i późniejsze ekspresowe zmiany w ustawie o Trybunale Konstytucyjnym pozwoliły obsadzić tę instytucję osobami związanymi z partią rządzącą. Tym samym pozbyto się ostatecznej przeszkody w uchwalaniu ustaw sprzecznych z najważniejszym aktem prawnym – Konstytucją.

Dodatkowo PiS przyznał ministrowi sprawiedliwości pełną władzę w zakresie odwoływania prezesów i wiceprezesów sądów powszechnych bez podania żadnej przyczyny. Upolitycznienie polskiego sądownictwa nie tylko potęguje niepewność działalności gospodarczej, lecz także zagraża podstawowym wolnościom obywatelskim. W ataku na niezależne sądy rząd znajduje wsparcie Polskiej Fundacji Narodowej, założonej przez państwowe spółki – co pokazuje, że niedokończenie prywatyzacji nie tylko szkodzi gospodarce, lecz może zagrażać funkcjonowaniu instytucji państwa prawa.

Antyreformy gospodarcze

Jeszcze przed wyborami parlamentarnymi w 2015 roku Forum Obywatelskiego Rozwoju przedstawiło szereg propozycji reform służących długofalowej poprawie poziomu życia Polaków, przestrzegając również przed antyreformami, których realizacja musiałaby doprowadzić do powiększenia przepaści między Polską a krajami Zachodu. Niestety obecny rząd PiS poszedł drogą antyreform gospodarczych, co grozi cofnięciem dotychczasowych dokonań polskiej transformacji ustrojowej. Wspólnym mianownikiem tych reform jest osłabianie znaczenia i psucie sektora prywatnego:

- **Zwiększanie niepewności podatkowej i regulacyjnej.** Według niedawnej analizy NBP podatki i przepisy stanowią najważniejszą barierę rozwojową polskich przedsiębiorstw. Tymczasem rząd PiS, poszukując nowych źródeł wpływów do budżetu, stworzył niebezpieczny precedens podatków sektorowych (podatek bankowy, na razie zawieszony podatek od sprzedaży detalicznej). Szkodliwe dla gospodarki jest również rekordowe tempo uchwalania ustaw, często z pominięciem konsultacji społecznych, i ogólna inflacja prawa – według Grant Thornton w tym roku wejdzie w życie rekordowe 34,5 tys. stron aktów prawnych. Nie są to wcale zmiany na lepsze: wystarczy wspomnieć, że wprowadzone przez rząd zmiany obejmują takie regulacje jak „apteka dla aptekarza” czy ograniczenie handlu ziemią rolną, a ostatnio procedowany jest zakaz handlu w niedziele. Nie powinno zatem dziwić to, że mimo dobrej koniunktury światowej problemem polskiej gospodarki wciąż pozostaje niska stopa inwestycji.

- **Psucie rynku pracy.** Niedawne badanie Instytutu Badań Strukturalnych pokazuje, że z powodu wprowadzenia programu 500+ rynek pracy opuściło dotychczas 40-55 tys. kobiet. Pełen wpływ tego programu na rynek pracy odczujemy jednak dopiero za jakiś czas – według szacunków CenEA zatrudnienie w długim okresie może zmniejszyć się aż o 240 tys. osób. Oprócz tego rząd PiS cofnął dotychczasową reformę wieku emerytalnego. Obecnie Polska ma najniższy wiek emerytalny kobiet w UE, a w samym 2017 roku ubędzie o 663 tys. więcej osób w wieku produkcyjnym niż w scenariuszu dotychczasowego podnoszenia wieku emerytalnego (obliczenia na podstawie danych GUS). Z powodu tych posunięć rządu drugą najważniejszą barierą rozwojową dla polskich przedsiębiorstw stał się w ostatnim czasie problem ze znalezieniem pracowników. Jednocześnie posunięcia te pogarszają stan polskich finansów publicznych.

- **Renacjonalizacja.** Rząd PiS nie tylko zaprzestał prywatyzowania państwowych firm, lecz także zaczął nacjonalizować spółki, z których wycofują się zagraniczni inwestorzy. W ramach tej polityki dokonał faktycznej renacjonalizacji banku Pekao SA. Jeszcze przed tym posunięciem rządu Polska pod względem aktywów sektora bankowego kontrolowanych przez państwo ustępowała w naszym regionie według raportu Raiffeisen Bank tylko Białorusi, Rosji, Ukrainie i Słowenii. Upolitycznienie sektora bankowego poważnie zagraża jego stabilności i w konsekwencji dalszemu rozwojowi polskiej gospodarki.

Największy w UE przyrost długu publicznego

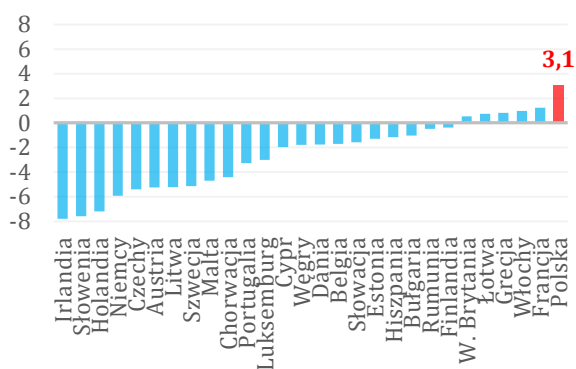
Rząd PiS chętnie chwali się zwiększaniem wydatków socjalnych. Nie dość jednak, że programy, takie jak 500+, zmniejszają aktywność zawodową Polaków, to jeszcze negatywnie odbijają się na stanie finansów publicznych, które w przeciwieństwie do gospodarki PiS odziedziczył w złym stanie. Zarówno Polska, jak i strefa euro mają obecnie najszybsze dwuletnie tempo wzrostu PKB (2016–2017) od 2007 roku, a większość państw UE wykorzystuje ten okres do poprawy stanu finansów publicznych. Tymczasem w Polsce rząd PiS zwiększa wydatki, a Ministerstwo Finansów wprowadza Polaków w błąd, podając wybiórcze statystyki deficytu lub porównując jego

wysokość do stanu z czasów dna globalnego kryzysu finansowego, kiedy na całym świecie wzrost gospodarczy był niski, a deficyty wysokie.

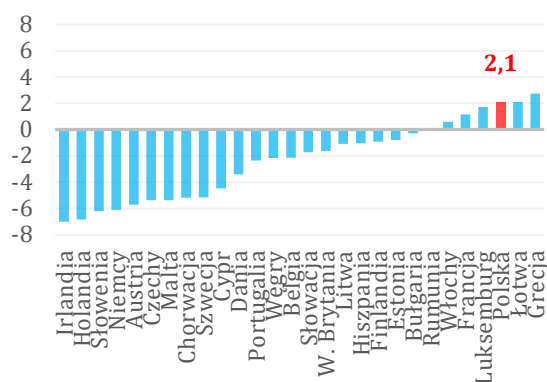
Rząd PiS prowadzi politykę socjalną na kredyt, a stan polskich finansów publicznych coraz bardziej przypomina tykającą bombę. Według prognoz Międzynarodowego Funduszu Walutowego Polska zanotuje w pierwszych dwóch latach rządu PiS najszybszy przyrost długu publicznego spośród wszystkich krajów UE, a według Komisji Europejskiej ustąpi pod tym względem miejsca tylko Łotwie i Grecji (zob. wykres). Na koniec roku stosunek długu publicznego do PKB będzie wynosił według metodologii unijnej niemal 55%. Ponieważ sytuacja gospodarcza w Polsce jest w dużej mierze uzależniona od koniunktury w innych krajach UE, oznacza to, że w przypadku większego spowolnienia nasz kraj niebezpiecznie zbliży się do konstytucyjnego i unijnego limitu długu publicznego na poziomie 60% PKB. W takiej sytuacji rządowi pozostanie albo cięcie wydatków i zwiększanie podatków, albo podjęcie próby obejścia Konstytucji – jednak w tym drugim przypadku będzie musiał liczyć się ze wzrostem odsetek od nowo zaciąganych zobowiązań.

Zmiana stosunku długu publicznego w PKB w krajach UE w latach 2016–2017 (pkt. proc. PKB)

Prognoza MFW

Prognoza KE

Źródło: Opracowanie własne FOR na podstawie prognoz MFW (jesień 2017) i KE (jesień 2017)

Perspektywy dla Polski

Forum Obywatelskiego Rozwoju na bieżąco analizuje i komentuje projekty ustaw, przestrzegając przed szkodliwością antyreform i obnażając fałszywe argumenty za ich wprowadzeniem. Podsumowując dwulecie rządu PiS, FOR przygotowało raport „Perspektywy dla Polski. Polska gospodarka w latach 2015–2017 na tle lat wcześniejszych i prognozy na przyszłość”. Jak we wstępie do raportu pisze prof. Leszek Balcerowicz, „Polska wkroczyła w niebezpieczny zakręt swojej historii. Uniknięcie wielkiego historycznego wypadku wymaga jak największej liczby dobrze poinformowanych i aktywnych obywateli”. Z tego powodu zespół cenionych ekspertów dokonał całościowej oceny polityki gospodarczej rządu, omawiając perspektywy rozwoju polskiej gospodarki, znaczenie prywatnych inwestycji dla jej wzrostu oraz negatywne konsekwencje ostatnich zmian uderzających w rynek pracy, psucia finansów publicznych i wypierania sektora prywatnego przez państwo. **Prezentacja raportu odbędzie się 22 listopada podczas konferencji w Szkole Głównej Handlowej.**

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa. Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wyczerpanego, skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, wesprzyj finansowo nasze działania.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

W sprawie darowizn, możesz się skontaktować:

Patrycja Satora, dyrektor ds. rozwoju FOR

Tel. 500 494 173

patrycja.satora@for.org.pl

Już dziś pomóż nam chronić wolność - obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

KONTAKT DO AUTORÓW

Rafał Trzeciakowski

Ekonomista FOR

e-mail: rafal.trzeciakowski@for.org.pl

Marcin Zieliński

Ekonomista FOR

e-mail: marcin.zielinski@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR

ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa · tel. +22 628 85 11

e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

[f/FundacjaFOR](https://www.facebook.com/FundacjaFOR) · [t/@FundacjaFOR](https://twitter.com/FundacjaFOR)